

01-02-2012: PRESSEMEDDELELSE FRA SFI

UDSATTE UNGE ER MEGET FORSKELLIGE

Det er meget forskellige unge mellem 14 og 17 år, der ender i forebyggende foranstaltninger. Det er vigtigt, at indsatsen fokuserer på overgangen til voksenlivet, og at behandlerne ikke kommer til at erstatte den unges forældre.

Det er mange ting at være opmærksom på, når man skal lave en forebyggende indsats over for udsatte unge mellem 14 og 17 år. De unge er meget forskellige og har meget forskellige problemer – fra den voldelige dreng, der har været i "systemet" gennem hele opvæksten, og ikke gider høre på endnu en sagsbehandler, til den forsagte pige med psykiske problemer, som bukker under i gymnasiet.

Det viser den femte SFI-rapport i Dialoggruppe-projektet, hvor forskere og praktikere indsamler viden om forebyggende foranstaltninger til udsatte børn og unge. Rapporten gennemgår bl.a. fem konkrete indsatser, der på forskellig vis arbejder forebyggende med udsatte 14-17-årige.

Fokus på overgangen

De unge er med større eller mindre skridt på vej ind i voksenlivet. Derfor er det vigtigt, at foranstaltningerne arbejder målrettet for at gøre de unge klar til et selvstændigt liv som voksen, som det også foreskrives i Serviceloven.

I de fem foranstaltninger arbejder man bl.a. med empowerment, anerkendelse, relationer og rollemodeller. Gennem konkrete aktiviteter støtter man de unge i at hjælpe sig selv, og på den måde forbereder man dem til et voksenliv, hvor de ikke er klienter i det sociale system. Medarbejderne i de fem foranstaltninger vurderer, at de anerkendende metoder er effektive til at gøre de unge bevidste om deres egne ressourcer og derigennem udvikle deres selvværd.

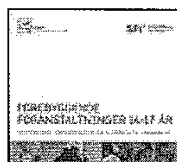
Forældre må ikke glide i baggrunden

Erfaringerne viser også, at behandlere skal være opmærksomme på, at forældrene ikke glider i baggrunden, når de voksne på institutionen arbejder med de unge. Flere institutioner i undersøgelsen har gode erfaringer med at inddrage hele familien i arbejdet med at få den unge på ret kurs i livet. Men det kræver særlige ressourcer, hvis en ungdomsindsats også skal behandle familien

Dialoggruppe-projektet er af bestilt af Socialstyrelsen og gennemføres af SFI i samarbejde med COWI A/S. Få information på www.forebyggelse-boernogunge.dk

Yderligere oplysninger: Seniorforsker Mette Lausten, tlf: 3369 7713, mail: mel@sfi.dk

Udgivelse: Mette Lausten, Anne-Kirstine Mølholt, Helle Hansen, Katrine Schjødt Vammen & Anne-Cathrine Legendre:
Forebyggende foranstaltninger 14-17 år. SFI – Det Nationale

Forskningscenter for Velfærd, 12:02

Udgivelsesdato: 1. februar 2012

Omfang/pris: 235 sider / kr. 230,- inkl. moms.

Læs resumé »

Bestil/download rapport »

Tilbage

RESUMÉ: FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER 14-17 ÅR. DIALOGGRUPPE – OM FOREBYGGELSE SOM ALTERNATIV TIL ANBRINGELSE. DELRAPPORT 5

Bestil /
download
rapporten »

DIALOGPROJEKTET

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd gennemfører projektet 'Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse' i samarbejde med COWI A/S. Projektet er finansieret af Socialstyrelsen og løber over en 4-årig periode fra foråret 2009 til foråret 2013. Denne rapport er den femte af seks delrapporter, som vil udkomme i tilknytning til projektet.

Det overordnede formål med projektet er at afdække kommunernes brug af forebyggende foranstaltninger som alternativ til anbringelse. Projektet skal tilvejebringe en bred og anvendelig viden om forebyggende foranstaltninger, der på sigt kan være medvirkende til at udvikle god praksis. Projektet skal herved bidrage til, at alle landets kommuner kan blive bedre i stand til at iværksætte den støtte og hjælp, som socialt udsatte børn og unge har behov for, så deres trivsel og udvikling sikres.

Temaet for delrapport 5 er forebyggende foranstaltninger i kommunerne for unge i alderen 14-17 år. Omdrejningspunktet i rapporten er følgelig den viden, som vi på nuværende tidspunkt har indsamlet under projektforløbet omkring det forebyggende arbejde med 14-17-årige.

I gennem projektforløbet vil 10 udvalgte kommuners praksis, erfaringer og resultater i 23 forebyggende foranstaltninger for børn og unge med særlige behov blive kortlagt, analyseret, målt og vurderet. Det er vigtigt at bemærke, at projektets formål ikke er at foretage en effektevaluering, der sammenligner forebyggende foranstaltninger med anbringelse. I projektet fokuserer vi på forebyggende foranstaltninger, der fungerer som alternativer til anbringelse ifølge kommunerne selv.

FORSKNING OM FOREBYGGENDE ARBEJDE BLANDT 14-17-ÅRIGE

De evidensbaserede programmer, som tages i brug for aldersgruppen (i Danmark er det hovedsageligt ART, FFT, MST, MTFC, Multifunc og PALS), er primært programmer, som er målrettet unge med antisocial adfærd, og som sigter mod, at den unge udvikler sociale færdigheder, der er brug for, for at kunne begå sig i samfundet. Det er altså metoder, der er specielt udviklet til at tage sig af unge med problemer omkring sociale færdigheder.

Mens MST er et individuelt program, og FFT er familiebaseret, er PALS, der er præsenteret i delrapport 3 (Lausten m.fl., 2011a), et program, der omfatter hele skolen. Det manualbaserede behandlingsprogram MTFC arbejder med både den unge, der har emotionelle eller adfærdsproblemer, og den unges forældre. Multifunc inddrager ligeledes forældrene gennem forandring af familieprocesser på lige fod med den unges netværk til skole og fritid. Dette sker gennem forandring i den unges relationer til andre unge, og hvordan den unge fungerer og præsterer i skolen. Sammenfattende for programmerne for de 14-17-årige er, at formålet er at styrke de unges sociale og skolefaglige kompetencer og dermed forebygge adfærdsproblemer.

PRAKSIS I FOREBYGGENDE ARBEJDE BLANDT 14-17-ÅRIGE

De fem foranstaltninger, vi præsenterer i rapporten, arbejder forebyggende med unge i alderen 14-17 år og har efter egne udsagn succes med deres forebyggende arbejde. Foranstaltningerne er endnu ikke effektevaluerede, så succesen beror på de enkelte kommuners, foranstaltningers og de indskrevne unges egne vurderinger.

De fem foranstaltninger er:

- Brahesholm i Assens Kommune
- Forældrenetværk i Faxe Kommune
- Basement i Fredericia Kommune
- Værkstedsplads i Mariagerfjord Kommune
- Ungeteam i Aarhus Kommune.

Præsentationerne af foranstaltningerne er skrevet på baggrund af interview og casestudier i de fem foranstaltninger, hvor der blandt andet er foretaget interview med den enkelte foranstaltningsleder, medarbejdere, brugere og kommunens børn og unge-chef. Igennem interviewene med foranstaltningerne har vi afdækket en række fællestræk i foranstaltningernes praksis:

- Foranstaltningerne er stort set alle pionerprojekter. De er alle startet som mere eller mindre skræddersyede eksperimenterende tilbud, hvor nogle ildsjæle har fået muligheden for at gribe tingene anderledes an for at finde en løsning, der virker for en speciel gruppe af udsatte unge.
- De ansatte i foranstaltningerne er meget engagerede og har stor erfaring med at arbejde med socialt udsatte unge med komplekse problemstillinger.
- Lederne af foranstaltningerne har en stor ballast fra tidligere arbejdspladser inden for belastede miljøer (blandt andet kriminalforsorgen, SSP-arbejde og institutionsmiljøet) og har derfor en stor erfaring at trække på.
- Der arbejdes meget med empowerment, anerkendelse, relationer og rollemodeller, hvilket betyder, at foranstaltningerne bliver mindre klientprægede og mere aktivitets- og selvhjælpsprægede.

VARIATIONER I PRAKSIS

På trods af de mange ligheder blandt de udvalgte foranstaltninger med fokus på unge i alderen 14-17 år findes der også mange variationer. Det skyldes blandt andet, at kommunerne ikke er ens. Dette påvirker grundlaget for det forebyggende arbejde. Eksempelvis peger nøgletallene på, at der er forskel på, hvor stor en andel unge i alderen 14-17 år udgør af en kommunes samlede indbyggertal. Samtidig er der stor forskel på udviklingen i andelen af 14-17-årige over de næste 20-30 år, hvor yderkommunerne vil opleve et stort fald, mens bykommuner og kommuner i hovedstadsområdet vil opleve den største fremgang i andelen af børn og unge i befolkningen. Der er endvidere væsentlig forskel på, hvor stor en andel 14-17-årige der modtager forebyggende foranstaltninger og er i anbringelse. Nøgletallene peger således på centrale faktorer, som kommunerne skal tage højde for ved tilrettelæggelsen af deres forebyggende arbejde.

De forebyggende foranstaltninger, som vi præsenterer i kapitel 3-7, varierer på en række centrale punkter. Et af de vigtige punkter er variationen i forældreinddragelse. Forældrenetværket i Faxe Kommune er ikke klassificeret som en forebyggende foranstaltning under servicelovens § 52, stk. 3, men fungerer som et netværk for forældre, hvor fællesnævneren er deres børns begyndende adfærdsproblemer. De involverede forældre bliver gennem Forældrenetværket stærkere som gruppe og bedre til at tackle de individuelle problemer, der er med deres teenagere. Faxe Forældrenetværket er et godt eksempel på en form for inddragelse af forældre på en ny og anderledes måde.

Ud over forældreinddragelse er der en række andre forskelligheder. Gennem sammenligning af interviewene med foranstaltningerne har vi afdækket følgende forskelle i foranstaltningerne:

- Gruppen af 14-17-årige er en bredt sammensat gruppe. Der er unge, der aldrig har været i kontakt med det kommunale system før, og der er unge, der har så

store misbrugs- og/eller adfærdsproblemer, at de ikke kan rummes andre steder. Nogle foranstaltninger er meget specialiserede til at tage sig af de unge, der har mange og store problemer, og som måske er kraftigt anbringelsestruede. Andre foranstaltninger er specialiserede i at give et løft til de unge, hvor fokus primært er på det relationsbaserede og praktisk orienterede i forhold til "hvad der brænder lige nu".

- Gruppen af medarbejdere er i visse foranstaltninger bredere sammensat end i foranstaltninger for yngre børn. Nogle steder omfatter medarbejdergruppen håndværkere, pædagoger, lærere og behandlere, mens den andre steder er kendetegnet ved samme homogenitet som i foranstaltninger for yngre børn og dermed en større robusthed i forhold til faglig kultur.
- Flere af foranstaltningerne er selvforvaltende, hvor de har fået relativt frie tøjler fra kommunens side til at organisere arbejdet. Andre foranstaltninger er lagt i faste rammer struktureret af kommunens bestiller-udfører-model.

FOREBYGGENDE ARBEJDE MED 14-17-ÅRIGE

Et centralt punkt under projektet er at koble forskning og praksis og på baggrund af det fælles vidensgrundlag at udvikle eksempler på god praksis. Som en væsentlig del heraf hører en effektevaluering, hvor vi gennem opstarts-, afslutnings- og opfølgingsmålinger af foranstaltningsforløb undersøger, hvad der fungerer i praksis, hvornår og for hvem. Den endelige effektevaluering vil foreligge ved dialogprojektets afslutning i 2013.

Den foreliggende delrapport 5 indeholder en opstartsmåling for de 14-17-årige. Det er derfor endnu ikke muligt at tegne udviklingstendenser over tid. De indledende fund peger i retning af, at de 14-17-årige, som indgår i de forebyggende foranstaltninger, er eksponeret for væsentlige problemer i deres dagligdag, som truer deres udvikling og trivsel. Behandlerne vurderer eksempelvis, at knap hver fjerde af de unge oplever en stor del psykisk vold i familien, at mange af de unges familier kæmper med psykiske problemer, arbejdsløshed og økonomiske problemer, og at nogle unge har været udsat for omsorgssvigt i familien.

Derudover fremhæver behandlerne, at de unge selv har en række problemer at kæmpe med i deres hverdag:

- 56 pct. af de unge vurderes at have et dårligt psykisk helbred
- 35 pct. vurderes at have et dårligt fysisk helbred
- 62 pct. klarer sig dårligt fagligt i skolen
- 19 pct. af pigerne og 24 pct. af drengene har ingen fremtidsplaner
- 20 pct. vurderes at være udpræget overvægtige, mens 13 pct. vurderes at være udpræget undervægtige
- 15 pct. af de unge piger og 7 pct. af de unge drenge udviser meget uhensigtsmæssig selvskadende adfærd
- 51 pct. af de unge drikker af og til eller ofte alkohol
- 29 pct. af de unge ryger af og til eller ofte hash
- 4 pct. af de unge tager af og til hårde stoffer
- 25 pct. af de unge vurderes at være meget kriminalitetstruede.

I alt vurderes lidt over halvdelen af de 14-17-årige i undersøgelsen at have betydelige problemer, målt ved den samlede SDQ-score, problemer, som gør, at deres trivsel og udvikling adskiller sig markant fra jævnaldrendes. Andelen af 14-17-årige med betydelige problemer ifølge SDQscoren er dog mindre end for de 10-13-årige (som var på 70 pct.), som vi fokuserede på i delrapport 4. Der tegner sig således et billede af en gruppe af unge, som har brug for betydelig hjælp og støtte, men som samtidig er mere differentieret sammensat end de yngre aldersgrupper i dialogprojektet.